RETSMØDERAPPORT
i sag 382/87 *

I — Faktiske omstændigheder og retsforhandlinger

Det franske selskab Educational Business Services (herefter benævnt »EBS«), der ledes af R. Buet, er datterselskab af det engelske selskab Encyclopaedia Britannica. EBS har ved dørsalg forhandlet et system til indlæring af engelsk, som bærer betegnelsen English Communications Encounter English.

Buet blev ved tribunal de grande instance de Paris idømt fængselsstraf og bøde, og EBS som civilretligt ansvarlig blev kendt skyldig i overtrædelse af forbuddet mod dørsalg i henhold til bestemmelserne i artikel 13 i lov nr. 71-556 af 12. juli 1971 (JORF af 13.7.1971, s. 6907) og i artikel 8 II i lov nr. 72-1137 af 22. december 1972 (JORF af 23.12.1972, s. 13348).

Artikel 13 i lov nr. 71-556 om oprettelsen og driften af private institutioner, der giver fjernundervisning, samt om undervisningsinstitutionernes reklamering og dørsalg, indeholder et forbud mod undervisningsinstitutionernes virksomhed i form af dørsalg, nærmere betegnet mod »at henvende sig til private kunder på disses private adresse med henblik på at opnå indgåelse af en undervisningskontrakt«.

Visse undervisningsinstitutioner forsøgte at omgå dette forbud ved ved dørsalg at tilbyde pædagogisk og navnlig audiovisuelt undervisningsmateriale, der er hjælpemidler for den af de nævnte institutioner meddelte undervisning, og den franske lovgiver supplerede derfor artikel 13 i nævnte lov ved indsættelse af en artikel 8 II i lov nr. 72-1137 om forbrugerbeskyttelse mod dørsalg. Heri bestemmes, at det er forbudt at henvende sig på privates bopæl for at sælge dokumenter eller materialer af enhver art, som er bestemt til at opfylde samme behov som de tjenesteydelser, for hvilke dørsalg er forbudt på grund af sit formål i en særskilt bestemmelse.

Tribunal de grande instance de Paris fandt, at det af selskabet EBS solgte materiel, som var bestemt til at opfylde samme behov som de tjenesteydelser, der præsteres af institutioner, der giver fjernundervisning og som i henhold til artikel 13 i lov nr. 71-556 ikke må udbydes ved dørsalg, var omfattet af artikel 8 II i lov nr. 72-1137.

Buet ankede denne straffedom til cour d'appel de Paris med påstand om frifindelse. Han har til støtte for sin frifindelsespåstand fremført to anbringender, nemlig for det første at det af EBS forhandlede indlæringssystem ikke er privat fjernundervisning, idet systemet ikke indebærer nogen pædagogisk kontrol fra selskabets side, hvorfor det ikke er omfattet af det omtvistede forbud mod dørsalg, og for det andet at sidstnævnte for-

* Processprog: fransk.

bud i al fald er i strid med bestemmelserne i EØF-Traktatens artikler 30 ff., idet EBS derigennem tvinges til at opgive en særlig effektiv salgsmetode, hvorved mulighederne for at forhandle de pågældende produkter på det franske marked begrænses.

Cour d'appel de Paris har forkastet appellantens første anbringende, men har på grund af EBS' andet anbringende besluttet at udsætte sagen og anmode Domstolen om præjudiciel afgørelse vedrørende fortolkningen af bestemmelserne i Traktatens artikel 30. Spørgsmålet fra cour d'appel har følgende ordlyd:

»Er artikel 30 i Traktaten om Oprettelse af Det Europæiske Økonomiske Fællesskab af 25. marts 1957 forenelig med artikel 13 i lov nr. 71-556 af 12. juli 1971 sammenholdt med artikel 8 II i lov nr. 72-1137 af 22. december 1972?«

I medfør af artikel 20 i protokollen vedrørende statutten for EØF-Domstolen er der indgivet skriftlige indlæg af appellanten og tiltalte i hovedsagen Buet og SARL Educational Business Services, ved advokat de Holmsky, af Kommissionen for De Europæiske Fællesskaber ved juridisk konsulent Seché den 25. marts 1988, af den franske regering, ved de Gouttes og Chavance den 5. april 1988 og af den danske regering ved juridisk konsulent Molde den 6. april 1988.

Domstolen har på grundlag af den refererende dommers rapport og efter at have hørt generaladvokaten besluttet at indlede den mundtlige forhandling uden forudgående bevisførelse.

Domstolen har ved kendelse as 27. oktober 1988 besluttet at henvise sagen til Femte Afdeling i henhold til artikel 95, stk. 1 og 2, i procesreglementet.

II — Skriftlige indlæg til Domstolen

a) *En hindring for de frie varebevægelser?*

Buet har gjort gældende, at forbuddet mod dørsalg, selv om det gælder uden forskel for indenlandske og indførte varer, indirekte vil kunne give anledning til, at indførsel af pædagogisk materiale af den i sagen omhandlede art hindres. Dette følger klart af Domstolens dom af 15. december 1982 (Oosthoek, sag 286/81, Sml. s. 4575), hvorefter en lovgivning, som forbyder visse salgsmetoder, kan begrænse indførslerne af det pågældende produkt, idet en erhvervsdrivende eventuelt vil blive tvunget til at opgive en salgsmetode, som han anser for særligt effektiv og anvende forskellige andre salgsmetoder.

Den franske og den danske regering har anført, at det i sagen omtvistede forbud kun i meget ringe omfang påvirker samhandelen mellem medlemsstater, idet det kun gælder for en form for forhandling, nemlig dørsalg. Der er intet til hinder for, at selskabet EBS på samme måde som selskabets konkurrenter forhandler sit undervisningsmateriale via sit eget forhandlernet, i boghandler eller ved postordresalg. Domstolen har i dom af 31. marts 1982 (Blesgen, sag 75/81, Sml.

s. 1211) fastslået, at et forbud som det i sagen omtvistede ikke overskrider rammerne for virkninger, der er karakteristiske for bestemmelser for handelen, når forbuddet kun gælder én form for forhandling af de pågældende produkt.

Kommissionen har indledningsvis anført, at det ikke udtrykkeligt af forelæggelsesdommen fremgår, at det omhandlede undervisningsmateriel indføres fra en anden medlemsstat. Den har dog nævnt, at den forelæggende ret omtaler, at den omtvistede indlæringsmetode er udformet af selskabet Encyclopaedia Britannica, hvad der tilsyneladende er ensbetydende med, at selskabet EBS blot forhandler en vare hidrørende fra Det Forenede Kongerige i Frankrig.

Den har dernæst anført, at det klart af den tidligere nævnte dom af 15. december 1982 (Oosthoek) fremgår, at et forbud mod anvendelse af en forhandlingsmetode kan påvirke afsætningen af en vare og derfor begrænse indførslen.

b) *Foreligger der tvingende grunde, der skyldes hensynet til beskyttelse af forbrugerne og redelig handelsskik*

Buet har ikke bestridt, at de omtvistede franske bestemmelser beror på et ønske om at beskytte forbrugerne, men gør dog gældende, at et forbud mod dørsalg er en foranstaltning, der ikke står i passende forhold til det tilsigtede mål og bør erstattes af mindre restriktive bestemmelser, som f. eks. et krav om skriftlighed ved indgåelse af aftaler, et forbud mod øjeblikkelig betaling og anerkendelse af en fortrydelsesret for køber. Det er EBS' opfattelse, at det i sagen omtvistede undervisningsmateriale ikke nyder større tiltrækning på køberne end andre varer, som det ikke er forbudt at forhandle ved dørsalg, f. eks. nye biler eller pengelån.

Buet har herudover henvist til Rådets direktiv af 20. december 1985 om forbrugerbeskyttelse i forbindelse med aftaler indgået uden for fast forretningssted (EFT L 372, s. 31), hvori det udelukkende pålægges medlemsstaterne at indføre bestemmelser om en ret for køberen til at træde tilbage fra aftalen. Han har erkendt, at medlemsstaterne ifølge artikel 8 i dette direktiv kan vedtage eller opretholde endnu gunstigere forbrugerbeskyttende bestemmelser på det af direktivet omfattede område, og at sidste betragtning til direktivet i den forbindelse udtrykkeligt nævner forbud mod indgåelse af aftaler uden for fast forretningssted. Men direktivet kan dog ikke medføre, at medlemsstaterne ikke skal overholde forpligtelsen ifølge Traktatens artikler 30 ff.

Efter *den franske regerings* opfattelse står forbuddet mod dørsalg i god samklang med det formål, der tilsigtes, nemlig forbrugerbeskyttelse. Især ældre mennesker, arbejdssøgende, indvandrere og forældre til børn, der har skolevanskeligheder, er udsat for dørsalgsvirksomhed og risikoen herved er derfor så meget større. Den franske lovgivningsmagt har i øvrigt vedtaget det omtvistede forbud efter, at det franske forbrugerinstitut (Institut national de la consommation) og en række offentlige institutioner havde modtaget en lang række klager.

Hertil kommer ifølge den franske regering, at undervisning ikke er en almindelig for-

brugsvare, og at et uovervejet køb derfor kan forvolde en køber anden og mere varig skade end et blot og bart økonomisk tab.

Den franske regering har herudover henvist til, at den på grundlag af det tidligere nævnte rådsdirektiv kan opretholde de nugældende regler.

Den danske regering er også af den opfattelse, at forbuddet mod dørsalg er begrundet, idet denne forhandlingsmetode skaber en særlig risiko for misbrug, og Rådet har udtrykkeligt tilsluttet sig, at medlemsstaterne opretholder eller indfører et sådant forbud.

Kommissionen har anført, at Rådet naturligvis ikke kan tillade, at medlemsstaterne vedtager foranstaltninger, der hindrer de frie varebevægelser. Rådet har da også blot i det nævnte direktiv anerkendt, at et forbud mod dørsalg i visse tilfælde vil kunne være en passende forbrugerbeskyttelsesforanstaltning. Ved fjernundervisning i et fremmedsprog, består der reelt større risiko for vildledning, eftersom et totalt ukendskab hos køberen til lærestoffet udelukker, at denne kan foretage et valg på grundlag af forholdet mellem varens kvalitet og pris.

R. Joliet
Refererende dommer